

N:o 95.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1902.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändring af vissa §§ i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot.

(Lagutskottets utlåtande n:o 52.)

Till Konungen.

Genom proposition den 28 sistlidne februari har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till ändring af vissa §§ i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot.

De ändringsförslag, som i denna proposition innefattas, hafva i hufvudsak vunnit Riksdagens godkännande. Endast i fråga om några detaljbestämmelser i desamma har Riksdagen funnit anledning till erinringar.

Riksdagen finner det sålunda visserligen vara lämpligt, att, såsom i 4 § föreslås, den hästuttagning, som kan antagas vid krig blifva erforderlig, redan i fredstid förberedes genom upprättande af förteckningar till ledning för den blifvande uttagningen, men Riksdagen har föreställt sig, att det för ändamålet med dessa förteckningar vore tillfyllestgörande, om i desamma upptoges de hästegare, hvilka det skall åligga att aflemna hästar, äfvensom antalet af de hästar, hvarje hästegare skall tillhanda-

hålla. Att, såsom propositionen torde innebära, förteckningen jemväl skulle innehålla specificerad uppgift å hästarne med angifvande af de kännetecken, hvilka kunde anses erforderliga för att skilja dem från hvarandra, synes Riksdagen föranleda till större vidlyftighet, än som torde vara af nöden. Derest förteckningens innehåll sålunda begränsas; lär det vara mindre behöfligt att ålägga hästegare skyldighet att anmäla, om han föryttrar, förflyttar eller låter betäcka häst, som varit afsedd att inställas.

Förslagets bestämmelser synas vidare vara så till vida ofullständiga, som hänsyn icke torde hafva tagits till den möjligheten, att, då mobilisering skedde, inom en kommun icke vore att tillgå föreskrifvet antal hästar af den storlek, som i 5 § 1 mom. angifves. Denna bristfällighet, hvilken förefinnes redan i gällande lag, blir af större betydelse, då antalet af de hästar, som vid mobilisering komma att tagas i anspråk, genom den nya härordningen väsentligt förökats. Det torde väl få anses gifvet och äfven framgå af andra bestämmelser i lagen, att en kommuns skyldigheter i nämnda hänseende alltid äro fullgjorda derigenom, att kommunen tillhandahåller vederbörligt antal hästar af den beskaffenhet, som inom kommunen är att tillgå, så att någon förpligtelse att från annat håll anskaffa hästar af föreskrifven storlek, om sådana till fulla antalet inom kommunen ej finnas, eller att gälda större eller mindre del af kostnaden för anskaffande af sådana hästar under inga förhållanden kan åligga kommunen. Ett uttryckligt stadgande härom har emellertid synts Riksdagen vara erforderligt, och Riksdagen har därför i öfverensstämmelse med en inom Riksdagen väckt motion tillagt en dylik bestämmelse. Vitsord derom, att hästar af sådan storlek icke finnas inom kommunen, synes böra tillerkännas den nämnd, som har att inom kommunen uttaga hästar.

Den i 5 § 1 mom. beträffande de uttagna hästarnes beskaffenhet föreslagna tilläggsbestämmelsen, att de skola vara »vid godt hull», synes Riksdagen till sin innebörd vara sväfvande och icke lemna någon säker ledning för bedömande af en hästs användbarhet, hvarför denna bestämmelse torde kunna utgå.

Förutom drägtiga ston torde äfven sådana, som hafva föl under fyra månaders ålder, böra vara undantagna från utskrifning.

Enligt hvad i 2 mom. af sistnämnda paragraf föreslås, skulle mönstringskommissionen bland annat hafva till sitt förfogande ett af Konungens befallningshafvande förordnad skrifbiträde, hvilket, såsom

departementschefen anført, skulle hafva till åliggande att tillhandagå veterinären med anteckningars förande. Då det emellertid icke torde böra möta några svårigheter att utan dylik särskild anordning erhålla det bidräde, som för nämnda ändamål kan vara erforderligt, har Riksdagen funnit denna bestämmelse kunna uteslutas.

Riksdagen, som af ofvan anförda skäl funnit Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunna i oförändradt skick godkännas, har alltså för sin del antagit följande ändrade lydelse af nedannämnda §§ i lagen den 24 maj 1895 angående anskaffande af hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot.

§ 2.

Det antal hästar, som erfordras för krigsmaktens ställande på krigsfot, bestämmes af Konungen, särskildt för fastlandet och särskildt för Gotlands län, samt fördelas likaledes af Konungen på vederbörliga kommuner efter förhållandet mellan antalet hästar öfver tre år inom hvarje kommun och, hvad fastlandet angår, hela antalet hästar derstädes af sagda ålder samt, hvad Gotlands län angår, hela antalet hästar af enahanda ålder i nämnda län; Konungen dock obetaget att, derest sådant för erhållande af det å någon ort erforderliga antalet hästar finnes oundgängligen nödvändigt, förordna, att å kommunerna inom dylik ort skall beräknas större antal hästar, än som efter nu angifna grund skulle på dem belöpa.

Sådan fördelning verkställles hvar femte år.

§ 3.

1. Sedan Konungen förordnat om krigsmaktens ställande på krigsfot, skall det åligga hvarje kommun inom riket att å mönstringsställen och tider, som af Konungens befallningshafvande, uppå förslag af vederbörande militärmyndighet, utsättas, inställa det antal hästar, som i fastställd mobiliseringsplan angifves.

2. Sker öfvergången till krigsfot icke samtidigt för hela krigsmakten, bestämmes af Konungen, i hvilken ordning skyldigheten för de särskilda kommunerna inträder att till fyllande af krigsmaktens behof af hästar bidra.

§ 4.

1. Inom hvarje kommun skall å kommunalstämma eller af stadsfullmäktige eller, der sådana icke finnas, å allmän rådstuga utses en särskild nämnd af fem personer, hvilken, efter det Konungen förordnat om krigsmaktens ställande på krigsfot, inom kommunen uttager de hästar, som enligt § 3 skola å mönstringsställena tillhandahållas.

Till ledning för denna uttagning skall nämnden årligen i december månad upprätta förteckning såväl å de hästegare, hvilka det under nästföljande år åligger att aflemna de hästar, kommunen skall vid krigsmaktens ställande på krigsfot tillhandahålla, som ock å antalet af de hästar, hvarje hästegare härvid skall inställa. Förteckningen kungöres första söndagen efter dess upprättande i kommunens kyrka eller kyrkor samt anslås derefter på landet i det rum, der kommunalstämma vanligen hålles, och i stad i stadsfullmäktiges sessionsrum eller det rum, der allmän rådstuga hålles. Härigenom sker ingen inskränkning i hästegares rätt att afyttra, förflytta eller låta betäcka sina hästar.

Ledamöterna i denna nämnd, af hvilka minst en skall vara förtrogen med hästuppfödning eller landthushållning, väljas för fem år. Till ledamot i nämnden må icke, utan vederbörande arméfördelningschefs tillstånd, väljas person, hvilken innehar fast anställning vid krigsmakten eller hvilken innehaft dylik anställning och fortfarande är krigstjenstskyldig eller hvilken tillhör beväringens första uppbåd. Afgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstid, anställes fyllnadsval; och bör den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den afgångne återstått.

I fråga om valbarhet till denna nämnd, rätt att afsäga sig ledamotskap i densamma samt vilkoren för nämndens beslutsmessighet gäller i öfrigt uti tillämpliga delar hvad i förordningen om kommunalstyrelse på landet finnes för kommunalnämnd i enahanda afseenden stadgad.

2. Vid hästarnas uttagning bör nämnden tillse, att bördan, så vidt ske kan, jemnt fördelas.

§ 5.

1. De hästar, som af kommunerna tillhandahållas, skola:

a) vara af kraftig kroppsbyggnad och mäta minst 1,38 meter bakom sadeln;

b) icke vara behäftade med fel, som förringa hästens användbarhet som drag- eller ridhäst;

c) hafva en ålder af fyra till sexton år, derest hästen uttages såsom draghäst, och fem till tolf år, derest den uttages såsom ridhäst, dock att fullt inriden häst under fem eller öfver tolf år äfven må kunna godkännas.

Hingstar och dräktiga ston samt ston med föl under fyra månaders ålder må ej uttagas.

Skulle den i § 4 omförmälda nämnd finna, att inom en kommun ej äro att tillgå hästar af ofvan angifna storlek och beskaffenhet till det antal, som det åligger kommunen att tillhandahålla, må det föreskrifna antalet hästar för denna kommun fyllas med sådana af mindre storlek än 1,38 meters höjd bakom sadeln, derest de i andra afseenden äro af den beskaffenhet, att de enligt bestämmelserna i detta moment äro användbara och kunna godkännas.

2. Hästarnas duglighet pröfvas af en mönstringskommission, bestående af tre medlemmar, utsedda en af militärmyndighet, en af Konungens befallningshafvande och en af kommunen i den ordning § 4 bestämmer. Mönstringskommissionen biträdes af en veterinär och en protokollsförare, hvilka af Konungens befallningshafvande förordnas.

3. Uppstår i följd af kassation brist i det antal hästar, kommun eger skyldighet afstå, eger mönstringskommissionen, i den mån kommunen ej genast lemnar andra antagliga hästar, med biträde af kronobetjeningen inom kommunen uttaga hästar i stället för de kasserade.

Tillika eger mönstringskommissionen, derest brist uppkommer genom nämndens uraktlåtenhet att uttaga det bestämda antalet hästar eller i följd deraf att uttagna hästar icke vid mönstringstillfället instälts, inom kommunen uttaga eller inköpa bristande antal hästar; skolande i sistnämnda fall det belopp, hvarmed de sålunda anskaffade hästarnas inköpspris kan komma att öfverstiga medelpriset för de hästar, som enligt § 4 uttagits inom kommunen eller, om hästar der ej uttagits, för dem, som uttagits från angränsande kommun, ersättas staten af kommunen mot godtgörelse af den eller dem, som genom försummelse att fullgöra stadgade föreskrifter vållat kommunen utgift.

4. Hästarna böra vid aflemnandet hafva skoningen i godt skick; och skall med hvarje häst följa ryktdon, grimma med grimskafft, tække af ylle eller nöthår, täckgjord, en omgång lösa hästskor och, der så ske kan, fodertornist samt dessutom foder för tre dygn.

§ 6.

Hästarna jemte de i § 5 omförmälda persedlar äfvensom fodret inlösas af staten mot ett pris, hvilket af mönstringskommissionen fastställes till det belopp, som motsvarar ej mindre hästarnas och persedlarnas samt fodrets fulla värde, än ock kostnaden för hästarnas inställande å mönstringsstället.

Likaledes utgår ersättning för inställelse på mönstringsstället af de hästar, hvilka enligt faststæld mobiliseringsplan skola medföras i reserv.

Kan militärpersonal ej infinna sig å mönstringsstället för hästarnas mottagande, utgår ersättning äfven för hästarnas förande derifrån till vederbörlig truppafdelning genom de aflemnandes försorg.

Stockholm den 13 maj 1902.

Med undersätlig vördnad.
